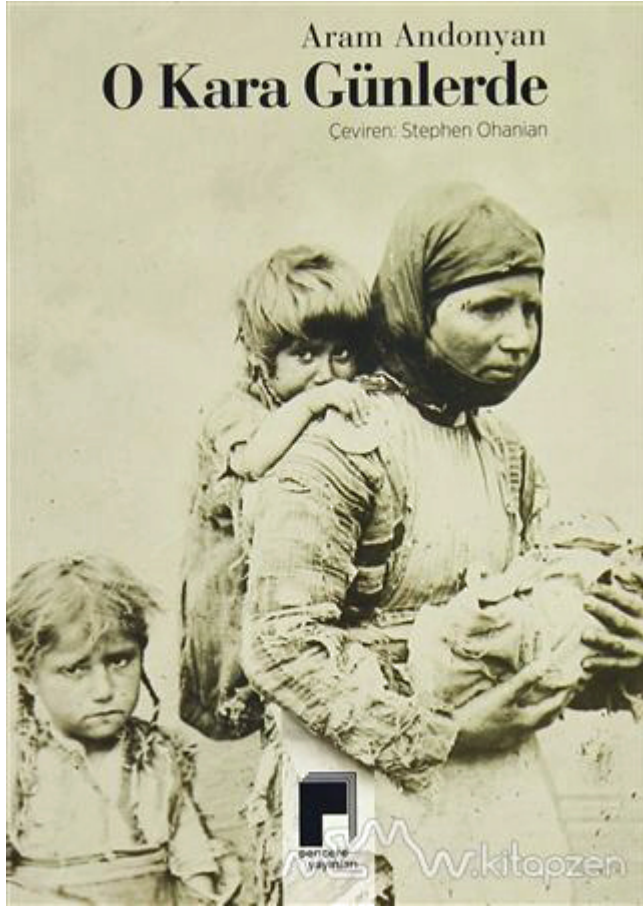

O KARA GÜNLERDE

Posted on 11/07/2017

...Andonyan ilk kitabını 1919'da yayımlamıştı. Ayn sev orerun [O Karanlık Günlerde]... Meds Vociri [Büyük Suç] olayla ilgili tarihyazımını başlatan kitaptı ve uygarlaşmış insanlığa hitap ediyordu. Ayn sev orerun ise bambaşka bir yapıdaydı. Bu kitap, her biri diğerinden korkunç ve olay yerinde (1917'de Meskene' de ve Halep'te) yazıya dökülmüş anlatıların derlemesiydi; yazarın kamplarda gördüğü korkunç, savunulamayacak (bu yazıların açık hedefi savunulacak bir yan bırakmamaktı) sahneler dizisinden yola çıkarak giriştiği bu derlemenin amacı, öyle görünüyor ki kurbanın içinde bulunduğu iğrenç durumdan söz etmektir. İnsanlık dışı olandan yola çıkarak edebiyat yapma fikri ne tuhaf bir fikirdir! Aslında bunlar bazı sahnelerin

betimlenmesinden öteye gitmiyordu. Andonyan 1919'daki kitabında her şeye rağmen edebiyat yapmaya çalışıyordu; hiç kuşku yok, korkunç ve iğrenç olandan söz edilmesinin şart olduğunu, bunun için de edebiyatın olanaklarından yararlanmak gerektiğini düşünmekteydi. 1920'den sonra Andonyan bu doğrultuda tek bir satır bile yayımlamadı. Bu kitap, yani Ayn sev orerun, edebiyat ile tanıklık arasındaki kör dövüşünün özelliklerini tam olarak taşımaktadır. Öyle sanıyorum ki, anlatıya "ben"i katarak kendisi de sahneye çıktığında;

ölümün, işkencenin ve iğrençliğin kol gezdiği bu görüntülerde kendisi de yer aldığında, anlatıdaki tanıklık değerinin bir kat daha artacağını düşünmüştü. Tek başına tanıklık ona yetmiyor muydu? Öyle ya da böyle anlatıyı, edebiyat ile tanıklık arasında paylaşdırmak istiyordu. Bu kitapta da, tanıklığın içine düştüğü baş döndürücü paradoks ile bütün bu yazarları köşeye sıkıştıran açmaz bir çırpıda görülebiliyor. Andonyan, her tür mülâhazanın dışında kendini dayatan bir bilgi sayesinde şunun farkına varmıştı: Tanıklık etmenin utancından kurtulmak için edebiyat yapmak gerekir.

Marc Nishanian

(Edebiyat ve Felaket, Marc Nishanian, çev. Ayşegül Sönmezay, İletişim 2011, s 62-63)